

Fältsångare på Svenska Högarna 27 maj 2007; ny art för Uppland

Bill Douhan

Morgonen den 27 maj 2007 på Svenska Högarna var idyllisk. Efter en nästan vindstilla natt var vinden fortsatt svag. Det var förhållandevis varmt redan innan solen hade gått upp. Väderförhållandena var således utomordentligt goda för sträckande tättingar. Även om det sannolikt var många som sträckte över utan att rasta, var det ändå relativt många som tog tillfället i akt och gick ned för att fylla på bränsle. Vädret gjorde att många av dem, från och till, avbröt frukosten för att sjunga några strofer. Till dessa hörde inte minst en lundsångare och en mindre flugsnappare, men även kärr-, härmsångare och gök. Storspovhanen, som häckade på ön, lockades även den att låta sitt spel ljuda.

Det var med andra ord en sådan där dag då allt tycktes vara perfekt för att skåda fågel. Vi studerade de fåglar som fanns bland

buskarna och vittjade med jämna mellanrum de nät vi hade utplacerade för att kunna ringmärka rastande tättingar. Talrikast i näten var som sig bör vid denna tid på året lövsångare, men även svarthätta och trädgårdssångare fångades i goda antal. Sju härmsångare och fyra mindre flugsnappare försågs också med ring vilket är höga antal för dessa arter.

Strax före kl. 08 hade det börjat mattats av i näten. Vi hade inga svårigheter att hinna med att lösgöra och ringmärka de fåglar som fastnade. Vi hade just vittjat ett nät och var på väg mot nästa när jag, i ögonvrån, såg en liten tätting flyga in i det nyss tomma nätet. Det var något med den, jag vet fortfarande inte vad, som gjorde att jag vände om för att kontrollera fångsten. Jag kunde direkt konstatera att det var en ”typ *Acrocephalus*”, men ändå inte någon av de mer eller mindre alldagliga arterna. Det första intrycket var att

Vegetationen på Svenska Högarna är frodig med bl.a. stora bestånd av hundkåx, brännässla och olika gräs i fuktiga svackor. Det finns också röda stugor, en och annan båt och ställningar där man kan hänga upp fiskenät. Det är med andra ord en idyllisk skärgårdsö. I förgrunden ses för övrigt en fåltångare. Foto: Skärgårdsdoktorn

den gick helt i gråbrunt, ganska ljus, och att den tycktes sakna utmärkande karaktärer. Redan innan jag hade fått loss den ur nätet hade dock det långa och tydliga ögonbrynstrecket dragit till sig min uppmärksamhet. Detta var helt klart inte en rör-, kärr- eller busksångare. Ögonbrynstrecket var klart längre och mer markerat än hos dessa tre arter. Därtill var grundfärgen ljusare, mer i gråbrunt, jämfört med rörsångare. Det enda rödbruna som fanns i dräkten var en antydning på övergumpen. En annan karaktär som drog ögonen till sig var den antydning till ljusare kil som gick upp på sidan av halsen. Det var först nu som misstanken om vilken art det kunde vara trängde sig på. Fåltångare!

Jag fortsatte, med fågeln i handen, den avbrutna promenaden till nästa nät där den ovanliga gästen presenterades för min kamrat, Hans Ryttman. Fågeln ringmärktes och vi satte oss sedan ned för att kontrollera den mot "Svensson". Efter att ha jämfört den med mått och andra uppgifter om karaktärer för fåltångare var det snart bara att konstatera att det verkligen var en sådan. Kännetecken

som kunde verifieras på den aktuella fågeln var t.ex. kort vinge (55 mm), 3:e och 4:e handpennan lika långa (tätt följda av 5:e), mörk näbb (bortsett från den inre delen av undernäbben), svart ögonstreck under ögonbrynstrecket samt ett smalt, mörkt band ovan.

Fåltångare är en ny art för Svenska Högarna, tillika för landskapet Uppland. Arten var trots det en väntad gäst. På den finska fågelstationen Lågsjär, belägen bara 49 km bort i nordnordost, har den observerats, i de flesta fall (alla?) ringmärkts, ett tiotal gånger genom åren. Flertalet av dessa fynd är gjorda några dagar in i juni vilket innebär att denna individ var jämförelsevis tidigt ute. Det finns dock tidigare vårfynd i Finland. För övrigt fångades en fåltångare även på Lågsjär samma dag som på Svenska Högarna!

Några dagar efter fåltångaren på Svenska Högarna hittades en sjungande hane på den närbelägna ön Horssten där den sågs 3–4 juni. Dessa fynd skulle följas av flera; en på Gotska Sandön, en på Landsort, ytterligare två i Finland samt en i Danmark. Uppenbarligen var det ett visst inflöde under senvåren 2007.

Fram t.o.m. 2006 har fåltångare registrerats 20 gånger i landet. Det första fyndet var en individ som fångades vid Ottenby 1 juni 1954. Utöver detta fynd finns det bara ytterligare fyra som är från våren, maj – juni; vardera en från Skåne, Södermanland, Östergötland samt Gästrikland. Bortsett från en ringmärkt på Haparanda Sandsjär 29–31 juli 2004 är resterande fynd från södra Sverige under perioden juli – oktober (därav nio från september – oktober).

Den 27 maj 2007 var en händelserik dag på Svenska Högarna. Utöver ovan nämnda arter observerades bland annat en hane halsbandsflugsnappare, en nattskärva (hörde spela mitt på dagen!), en turturduva samt två svarta rödstjärtar.

Bill Douhan
Rönby
741 94 Knivsta
bill.douhan@norrtalje.se